

Struktura długotrwałego bezrobocia LTU w Unii Europejskiej

JEL classification: J64

Słowa kluczowe: bezrobocie, wskaźnik zatrudnienia, Unia Europejska. Strategia Europa 2020, krzywa Beveridge’a

Keywords: unemployment, employment rate, European Union, Europe 2020, Beveridge curve

Abstrakt: Trwający od 2008 roku kryzys finansowy, którego rezultatem był wzrost bezrobocia, stał się impulsem dla Komisji Europejskiej do opracowania w 2010 roku Strategii Europa 2020. Jednym z celów Komisji Europejskiej stało się podniesienie stopy zatrudnienia do 2020 roku do poziomu 75%. Szczególną uwagę, według Strategii 2020, powinno się zwrócić na bezrobotnych, którzy pozostają bez pracy dłużej niż dwanaście miesięcy (LTU — *long-term unemployment*). Osoby, które długo pozostają bez pracy, zniechęcają się w swych wysiłkach i jeszcze trudniej znaleźć im wtedy zatrudnienie. Powoduje to powstanie kosztów społecznych i ekonomicznych dla całego społeczeństwa. W walce z długotrwałym bezrobociem pomaga krzywa Beveridge’a, która pozwala ocenić, czy długotrwałe bezrobocie jest wynikiem wahań cyklu koniunkturalnego, czy rezultatem problemów strukturalnych na rynku pracy.

The structure of long-term unemployment (LTU) in the European Union

Abstract: The ongoing financial crisis started in 2008 resulting in an increase in the unemployment rate was an impulse for the development in 2010, by the European Commission of the Strategy 2020. One of the aims of the European Commission was to raise the employment rate to 75%. Particular attention should be paid to those who have been unemployed for longer than 12 months (LTU — long-term unemployment). People who have been unemployed for a long time are discouraged, which makes it even harder for them to find a job. This causes the social and economic costs to society. In the struggle against long-term unemployment the Beveridge curve can be helpful, since it allows to diagnose whether the unemployment (LTU) is influenced by the business cycle or is a result of the structural problems on the labour market.

Wstęp

W marcu 2010 roku Komisja Europejska ogłosiła Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (zwana także: Strategia Europa 2020). Podkreślono w niej, że kryzys ostatnich lat zniweczył wyniki postępu gospodarczego i społecznego dokonanego w ostatnich latach. Komisja Europejska nakreśliła trzy wzajemnie powiązane z sobą priorytety rozwoju, które Unia Europejska powinna osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną¹.

Bezpośrednim powodem opracowania Strategii Europa 2020 był znaczny wzrost bezrobocia w UE w 2009 roku (ryc. 1).

Poprzez nakreślenie priorytetów KE zaproponowała i wytyczyła nadrzędne i wymierne cele, które UE powinna osiągnąć w 2020 roku:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku dwudziestu–sześćdziesięciu lat powinien wynosić 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 milionów.

Aż trzy wymienione cele, wzajemnie z sobą powiązane, służą aktywizacji ludności. Działania te mają wspierać Europejską Strategię Zatrudnienia. Warto podkreślić, że po raz pierwszy Unia Europejska określiła dokładnie skwantyfikowany i preferowany wskaźnik zatrudnienia. Obecnie znacznie on odbiega od swojej preferowanej wielkości. Wartością 68,6% odstaje on także negatywnie od takich krajów, jak Stany Zjednoczone (70,4%) czy Japonia (74,9%)² (por. ryc. 2).

Pojęcie bezrobocia długotrwałego i jego konsekwencje społeczno-ekonomiczne

W ciągu ostatnich dwóch dekad jednym z najważniejszych zjawisk na rynku pracy w wielu krajach rozwiniętych było powstanie i utrzymywanie się bezrobocia

¹ Komisja Europejska, Komunikat Komisji Europejskiej, *EUROPA 2020 — Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu z dnia 3 marca 2010 roku*, s. 5, http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf (dostęp: 27.11.2012).

² Eurostat, *Stopa zatrudnienia w UE osób w wieku 20–64 lata*, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_10&tableSelection=1 (dostęp: 27.11.2012).

długotrwałego. Począwszy od 1980 roku, liczba osób długotrwale bezrobotnych w wielu krajach OECD wzrosła w stosunku do już rosnącej liczby bezrobotnych. W rezultacie znaczną część badań poświęcono takim kwestiom, jak proces prowadzący do długotrwałego bezrobocia oraz jego skutków i możliwych rozwiązań³.

Metodologia przyjęta przez kraje OECD definiuje długotrwale bezrobocie (LTU — *long-term unemployment*) jako udział osób w liczbie aktywnych zawodowo, które zostały bez pracy przez okres jednego roku lub dłużej. Zatem krótkoterminowi bezrobotni definiowani są jako te osoby, które pozostają bez pracy mniej niż jeden rok⁴.

Metodologia stosowana przez Eurostat jest znacznie bardziej precyzyjna. Długotrwale bezrobotni (dwanaście miesięcy i więcej) to osoby w wieku co najmniej piętnastu lat, ale nie więcej niż sześćdziesiąt cztery, które nie mieszkają we wspólnych gospodarstwach domowych, które będą bez pracy w ciągu najbliższych dwóch tygodni, które mogłyby rozpocząć pracę w ciągu najbliższych dwóch tygodni, które poszukują pracy (aktywnie szukają pracy w ciągu ostatnich czterech tygodni lub nie poszukują pracy, ponieważ już ją znaleźli, ale rozpoczną w późniejszym terminie). Całkowita populacja aktywna zawodowo (siła robocza) to łączna liczba ludności pracującej i bezrobotnych. Czas bezrobocia jest zdefiniowany jako czas poszukiwania pracy lub czas od ostatnio odbytej pracy (jeśli okres ten jest krótszy niż czas trwania poszukiwań pracy)⁵.

Ponadto Eurostat wprowadził pojęcie „bardzo długoterminowe bezrobocie” (VLTU — *very long-term unemployment*). Dotyczy to osób będących bezrobotnymi od dwudziestu czterech miesięcy lub dłużej w całkowitej liczbie aktywnych zawodowo osób na rynku pracy⁶.

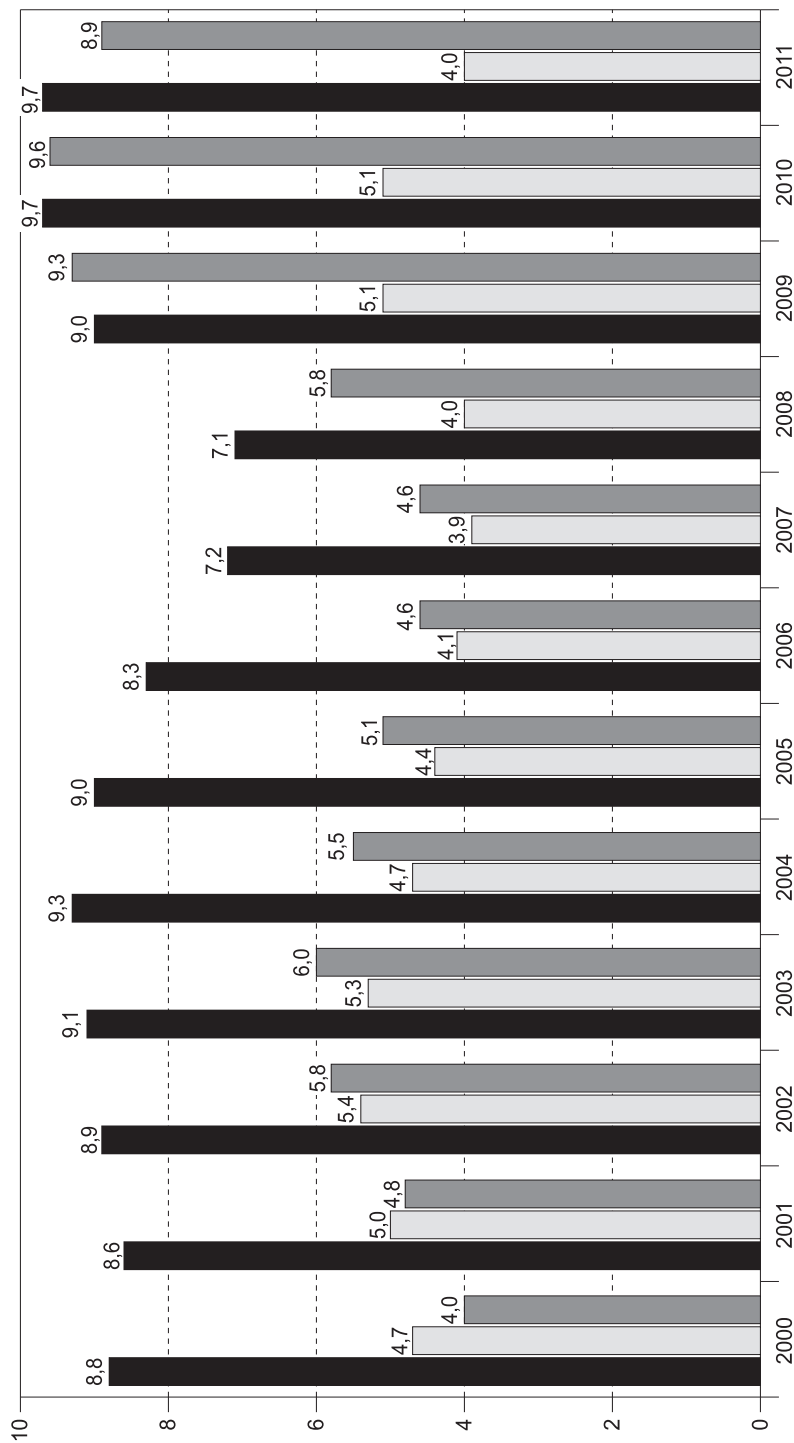
W całej UE zmniejszenie bezrobocia — w szczególności okresów utrzymywania się bezrobocia długotrwałego (LTU) — jest priorytetem dla obywateli i władz państwowych. Istnieje wiele dowodów, że długie okresy bezrobocia tworzą negatywny wpływ na zdrowie i samopoczucie (na przykład przez niską samoocenę). Długotrwale skutki w karierze osobistej wynikające z tytułu bezrobocia długotrwałego powodują trudności w znalezieniu odpowiedniej pracy, zwłaszcza gdy takie osoby pozostają przez długi czas z dala od rynku pracy. Przejawiają się tu także negatywne konsekwencje w zakresie profesjonalnego rozwoju osobistego i perspektyw indywidualnych zarobków. Rzeczywiście, im dłużej ludzie pozostają bez pracy, tym trudniej ją znaleźć, przede wszystkim ze względu na ryzyko deprecjacji ich umiejętności. W wypadku niektórych osób doświadczenie LTU może prowadzić do trwałego

³ R. Llaudes, *The Phillips Curve and Long-Term Unemployment*, European Central Bank, Working Paper Series, nr 441, luty 2005, s. 7.

⁴ *OECD Employment Outlook*, wrzesień 1988, Rozdział 2, *Longer-run Labour Market Issues*, s. 71, strona internetowa OECD, <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3586> (dostęp: 27.11.2012).

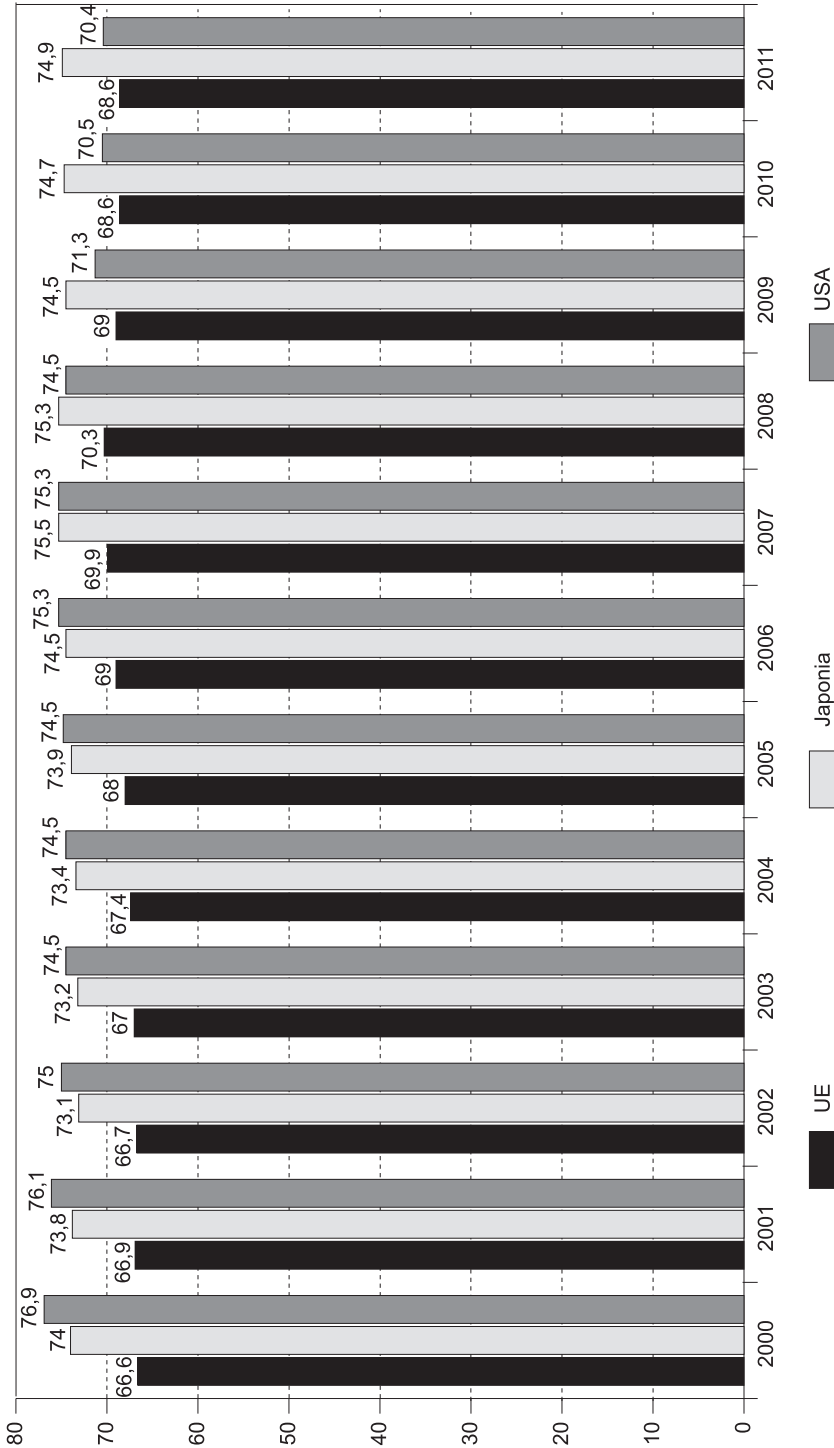
⁵ Eurostat, strona internetowa Eurostat, Glossary, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/web/table/description.jsp> (dostęp: 27.11.2012).

⁶ *European Employment Observatory Review Long-term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, s. 5, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=pl&pubId=7107&-type=2&furtherPubs=yes> (dostęp: 27.11.2012).

Ryc. 1. Stopa bezrobocia w UE, Japonii i USA latach 2000–2011 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu, <http://ec.europa.eu/eurostat/en&language=en&pcode=isddec450&plug-in=1> (dostęp: 27.11.2012).

Ryc. 2. Wskaźnik zatrudnienia w UE, Japonii i USA, w latach 2000–2011 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=2020_10&tableSelection=1 (dostęp: 27.11.2012).

wyobcowania z rynku pracy. Istnieje także późniejsze zagrożenie wystąpienia deprawacji, ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jeśli chodzi o niektóre starsze segmenty siły roboczej, to czas długiego bezrobocia może spowodować zmuszenie wyjścia z rynku pracy z powodu przejścia na emeryturę lub braku innych możliwości⁷.

Utrzymywanie dużej liczby długotrwale bezrobotnych w długich okresach generuje ogromne koszty społeczne, jak również koszty ekonomiczne w zakresie pasywnej polityki rynku pracy. Wydatki w ramach systemu pomocy społecznej mogą zastąpić i zapewnić wsparcie osobom na długotrwałym bezrobociu w wypadku wygaśnięcia prawa do zasiłku dla bezrobotnych⁸.

Współczesny obraz strukturalny bezrobocia LTU w UE

W 2011 roku liczba osób bezrobotnych, które przebywały bez pracy przez ponad rok w UE wyniosła prawie 10 mln osób — w tym 3 mln, które były bezrobotne od dwunastu do siedemnastu miesięcy, 1,6 mln osób pozostawało bez pracy od osiemnastu do dwudziestu trzech miesięcy, 3,2 mln osób od dwudziestu czterech do czterdziestu siedmiu miesięcy, a 1,9 mln osób szukało pracy dłużej niż 48 miesięcy (tabela 1).

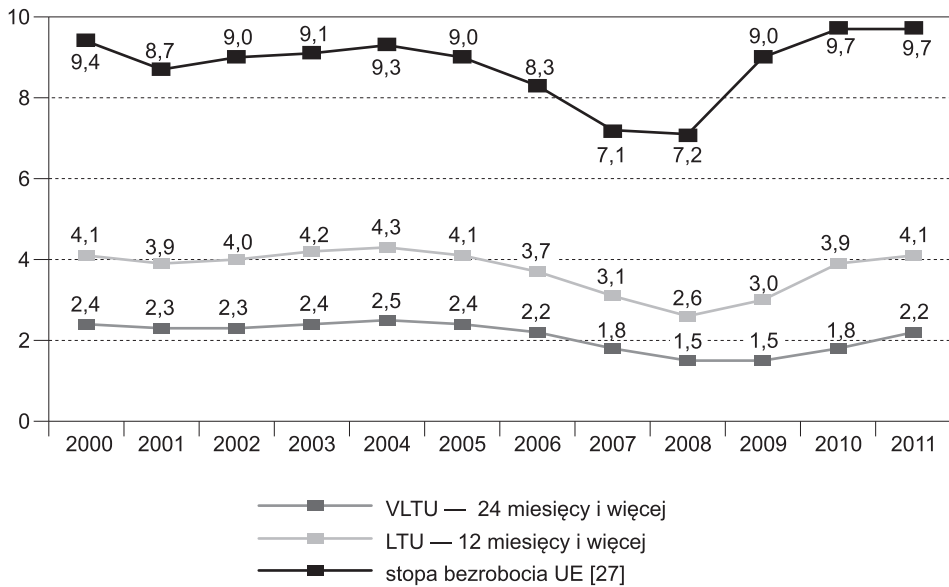
Tabela 1. Struktura bezrobocia LTU, podział ze względu na czas pozostawania osób bez pracy dla całej UE (w mln osób)

Czas przebywania na bezrobociu	Liczba osób
ponad 12 miesięcy	> 10
w tym	
od 12 do 17 miesięcy ponad rok, ale nie dłużej niż półtora roku	3
od 18 do 23 miesięcy od półtora roku, ale nie dłużej niż dwa lata	1,6
od 24 do 47 miesięcy ponad 2 lata, ale nie dłużej niż 4 lata	3,2
ponad 48 miesięcy (ponad 4 lata)	1,9

Źródło: *European Employment Observatory Review Long-Term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, s. 5, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=pl&pubId=7107&type=2&furtherPubs=yes> (dostęp: 27.11.2012).

⁷ I. Beleva, *Long-Term Unemployment as Social Exclusion*, Human Development Report UNESCO, 1997, s. 29–36, strona internetowa UNESCO, <http://www.unesco.org/most/p86doc3.htm> (dostęp: 27.11.2012).

⁸ *European Employment Observatory Review Long-Term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, s. 5, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=pl&pubId=7107&type=2&furtherPubs=yes> (dostęp: 27.11.2012).

Ryc. 3. Stopa bezrobocia, stopa bezrobocia długotrwałego (LTU), stopa bezrobocia bardzo długotrwałego dla dwudziestu siedmiu państw UE z okresu 2000–2011 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> [une_ltu_a] (dostęp: 27.11.2012).

Wycinkowe dane historyczne z ostatniego możliwego okresu (roku 2011) chociaż wprowadzają i przedstawiają obraz struktury bezrobocia LTU, to jednak pełniejszy obraz kształtowania się bezrobocia długotrwałego zilustruje wykres (ryc. 3).

Rycina 3 przedstawia dane historyczne pochodzące z ostatnich jedenastu lat. Widać na nim dynamikę zmian stopy bezrobocia dla dwudziestu siedmiu państw Unii Europejskiej, ale także stopę bezrobocia długoterminowego LTU oraz stopę bezrobocia bardzo długotrwałego VLTU. Warte podkreślenia i wyjaśnienia jest sytuacja z lat 2004–2008. W tym okresie bezrobocie utrzymywało się w trendzie spadkowym i z poziomu 9,3% spadło o ponad 2 pkt proc. do poziomu 7,1%. Największa dynamika zmiany bezrobocia w tym czasie utrzymywała się w latach 2006–2007, jednak największe zmiany dynamiki zmiany bezrobocia LTU i VLTU zauważalne były dopiero w roku 2008. Pokazuje to, że redukcja bezrobocia długotrwałego wymaga dłuższych okresów wzrostu gospodarczego niż ogólnej stopy bezrobocia. Potwierdza to zatem rozważania teoretyczne, że osoby będące dłużej na bezrobociu trudniej zaktywizować. Potrzebują one więcej czasu na to, by na nowo wkroczyć na rynek pracy.

Warto także zwrócić uwagę na ostatnie trzy lata (2009–2011). Ogólnoświatowy kryzys powodujący bardzo niski poziom wzrostu gospodarczego lub nawet okresy recesji w Unii Europejskiej doprowadziły w tym czasie do wzrostu bezrobocia. Dynamika wzrostu bezrobocia najsilniej przejawiała się już w 2009 roku (wzrost miary

bezwzględnej o 26%), w następnych okresach utrzymywało się ono już na stabilnym, acz wysokim poziomie. Jednak stopy bezrobocia LTU i VLTU rosły w każdym kolejnym okresie. LTU wzrosło o 15% i 30% odpowiednio dla lat 2009 i 2010. Natomiast bezrobocie VLTU rosło w latach 2010 i 2011 odpowiednio o 20% i 22%.

Można zatem wnioskować, że w okresie spowolnienia gospodarczego dynamiki zmian bezrobocia długotrwałego zmieniają się gwałtowniej niż sama stopa bezrobocia. Oznacza to, że okres stagnacji gospodarczej utrwala i potęguje wskaźnik bezrobocia długotrwałego.

Poprawność wniosków potwierdzają dane mówiące o udziale bezrobocia LTU w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tabela 2. Udział bezrobocia długotrwałego w stopie bezrobocia w latach 2000–2011 (w %)

Obszar/rok	Unia Europejska (27 państw)
2000	46,1
2001	45,8
2002	45,3
2003	45,8
2004	46,1
2005	45,8
2006	45,3
2007	42,7
2008	36,9
2009	33,2
2010	39,9
2011	42,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do?une_ltu_a) [une_ltu_a] (dostęp: 27.11.2012).

Warto zauważyć, że liczba osób pozostająca bez pracy dłużej niż dwanaście miesięcy malała jeszcze w roku 2009, czyli w okresie gdy kryzys finansowy dotarł już do realnej gospodarki, powodując stagnację gospodarczą, a stopa bezrobocia wzrosła już wtedy o 2 pkt proc. Wy tłumaczyć to można efektem statystycznym. Spowolnienie gospodarcze w 2009 roku spowodowało utratę pracy w wypadku wielu osób. Zasilili oni grono osób bezrobotnych. Zatem w strukturze osób

bezrobotnych zwiększyła się liczba osób pozostająca bez pracy mniej niż dwanaście miesięcy. Powodowało to procentowy jej wzrost, a przez to procentowy spadek udziału osób pozostających bez pracy dłużej niż dwanaście miesięcy.

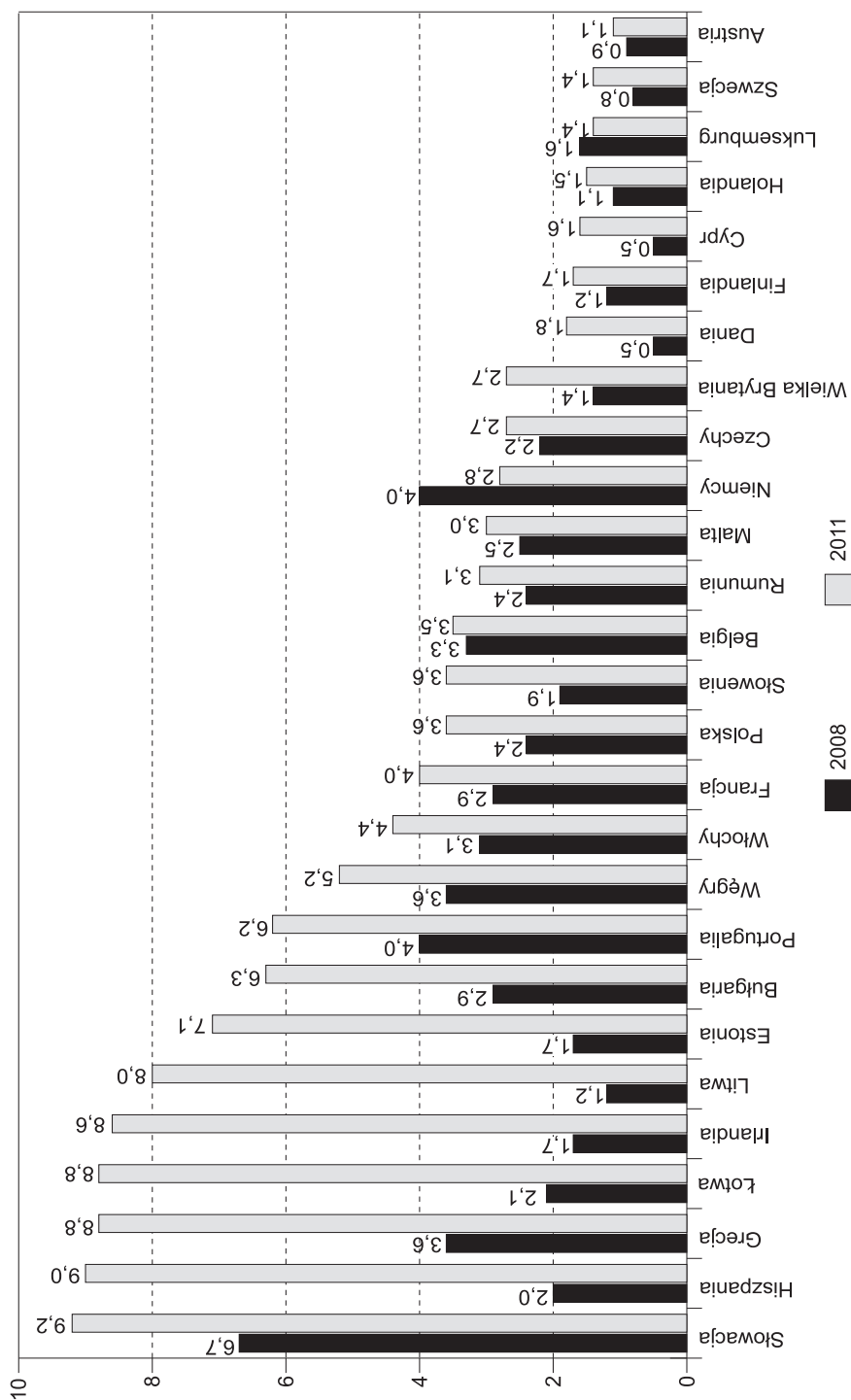
Procentowy udział LTU w liczbie osób pozostających bez pracy, zwłaszcza dane z 2011 roku, pokazuje także, że pomimo utrzymywania się w tym roku stopy bezrobocia na takim samym poziomie jak w roku poprzednim, zwiększył się udział LTU. Można stąd wysnuć kolejny wniosek. Mianowicie okazuje się, że w czasie względnie wysokiego, ale stabilnego poziomu bezrobocia, mimo że skala bezrobocia ani nie rośnie, ani nie maleje, udział bezrobocia długotrwałego zwiększa się, rośnie. Oznacza to, że zmiany struktury bezrobocia LTU w czasie nie następują tak samo jak zmiany stopy bezrobocia. Nie jest zatem wskazane wysuwanie wniosków dotyczących dynamiki zmian bezrobocia długotrwałego tylko na podstawie wskaźnika ogólnej liczby bezrobotnych w społeczeństwie.

Dane ogólne dla całej Unii Europejskiej, która liczy dwadzieścia siedem państw, mogą być złudne i nie w pełni pokazywać skalę problemu. Dane szczegółowe odzwierciedlające stopę bezrobocia długotrwałego dla określonych krajów UE pokazują wpływ kryzysu finansowego z ostatnich czterech lat na strukturę bezrobocia. Bliższa analiza porównawcza dotyczy dwóch okresów, roku 2008, w którym nastąpiło apogeum kryzysu (15 września), bezrobocie było wtedy najmniejsze, a skutki stagnacji gospodarczej były widoczne dopiero w latach następnych, oraz roku 2011, czyli kolejnego okresu, w którym Europa boryka się ze stagnacją gospodarczą i wysokim bezrobociem (ryc. 4).

Porównując LTU w tych dwóch okresach, można stwierdzić, że największy problem z bezrobociem mają kraje, które najtrudniej przeżywają kryzys gospodarczy ostatnich lat. Należą do nich: Hiszpania (ponadczterokrotny wzrost z 2,0% do 9,0%), Grecja (z 3,6% do 8,8%), Łotwa (z 2,1% do 8,8%), Irlandia (z 1,7% do 8,6%) i Litwa (z 1,2% do 8,0%). Liczby te oznaczają, że w 2011 roku w wymienionych krajach ponad 8% osób aktywnych zawodowo od ponad roku szukało pracy, ale jej nie znalazło.

Warto zwrócić uwagę na Niemcy i Luksemburg. Tylko w tych dwóch krajach w okresie ostatnich trzech lat pomimo kryzysu i stagnacji w Unii Europejskiej bezrobocie długotrwałe LTU spadło. W Niemczech z 4,0% do 2,8%. Oznacza to, że tylko 2,8% ogółu bezrobotnych poszukuje i pozostaje bez pracy ponad dwanaście miesięcy. To istotna zmiana. Świadczy ona o tym, że rynek pracy w Niemczech mimo światowego kryzysu gospodarczego nie ucierpiał. Wręcz przeciwnie. W Niemczech w roku 2009 odnotowano znaczący spadek PKB. Wyniósł on 5,1%. Jednak w okresie późniejszym odnotowano znaczącą poprawę koniunktury i PKB dla lat 2010 i 2011 wyniosło odpowiednio 4,2% i 3,1%⁹. W Luksemburgu zmiana bezrobocia LTU nie była już tak znaczna. Wynosiła odpowiednio 1,6% w 2008 roku i 1,4% w roku 2011.

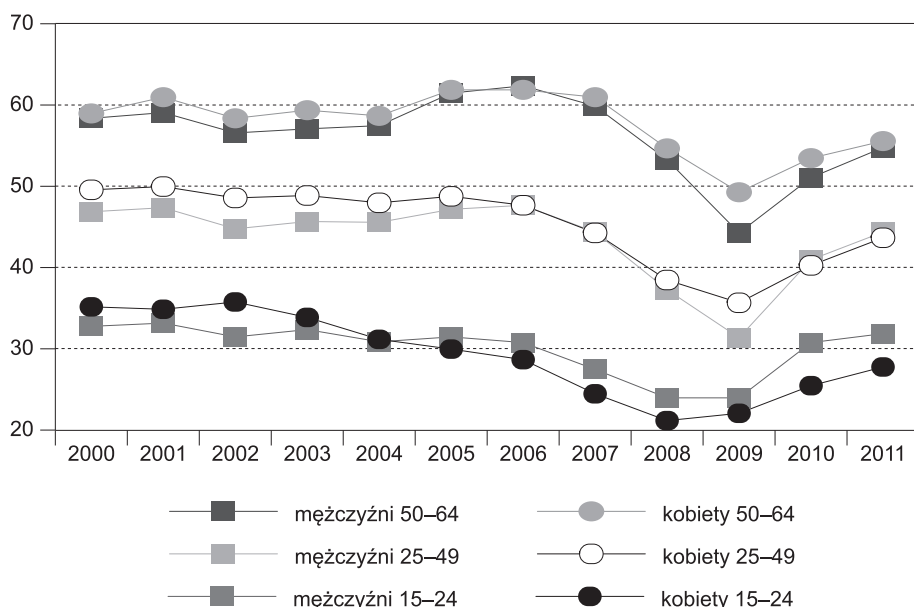
⁹ Źródło: Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115> (dostęp: 27.11.2012).

Ryc. 4. Bezrobocie LTU w dwudziestu siedmiu krajach UE w latach 2008 i 2011 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do> [une_ltu_a] (dostęp: 27.11.2012).

Wiek i płeć to cechy silnie związane z ryzykiem LTU. Osoby starsze są bardziej dotknięte LTU niż młodsze pokolenia. Jednakże warto podkreślić, że nie nastąpił znaczący wzrost udziału w kategorii długotrwale bezrobotnych osób młodszych w okresie kryzysu. Na początku ostatniej dekady w wypadku kobiet występowało większe prawdopodobieństwo długoterminowego bezrobocia niż u mężczyzn. Jednakże w czasie kryzysu gospodarczego stosunkowo więcej mężczyzn traciło pracę. Tym tłumaczy się zwiększone LTU wśród mężczyzn (ryc. 5).

Ryc. 5. Procentowy udział bezrobocia LTU w liczbie bezrobotnych ogółem według płci i wieku w UE w latach 2000–2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do?lfsa_upgal (dostęp: 27.11.2012).

Warto podkreślić, że w okresie dynamicznego rozwoju gospodarczego i spadku bezrobocia szybciej pracę znajdując mężczyźni niż kobiety. Wskazuje na to dynamika spadku LTU w okresie 2006–2009. Są też oni podczas kryzysu zwalniani częściej niż kobiety. Okazuje się również, że wśród osób najmłodszych (piętnaście–dwadzieścia cztery lata) to mężczyźni mają większe problemy w znalezieniu pracy niż kobiety. U osób powyżej pięćdziesiątego roku życia zależność ta jest odwrotna.

Krzywa Beveridge'a

Krzywa Beveridge'a obrazuje zależność między stopą bezrobocia (lub liczbą osób poszukujących pracy) a liczbą wolnych miejsc pracy w gospodarce w czasie.

Zależność ta powinna być odwrotnie proporcjonalna. Każde odchylenie od krzywej w stronę północno-wschodnią oznacza, że na wielkość i skalę bezrobocia nie wpływa cykl koniunkturalny, lecz problemy strukturalne rynku pracy¹⁰.

W wielu krajach przesuwanie się na zewnątrz krzywej Beveridge’a w ostatnim okresie wskazuje, że problemy strukturalne przyczyniają się do LTU na danym rynku pracy. W innych krajach krzywa Beveridge’a ilustruje, jak cykle koniunkturalne w gospodarce wpływają na bezrobocie. W niektórych krajach, na przykład we Włoszech, analiza krzywej Beveridge’a nie wykazuje systematycznej korelacji, która może wyjaśnić, czy zmiany w bezrobociu są powiązane czynnikami cyklicznymi bądź strukturalnymi¹¹.

W wielu innych państwach, na przykład w Belgii, Bułgarii, na Cyprze, Słowacji i w Szwecji, krzywa Beveridge’a, przesuwana na zewnątrz w ostatnich kwartałach, wskazuje problemy strukturalne przyczyniające się do LTU na swoich rynkach pracy. W Belgii, w latach 2008 i 2009, kryzys gospodarczy spowodował dalszy spadek wolnych miejsc pracy i wzrost bezrobocia. W 2011 roku cykliczna poprawa w gospodarce wytwarzała duży wzrost liczby wolnych stanowisk, ale wywołało to tylko nieznaczny spadek liczby osób poszukujących pracy.

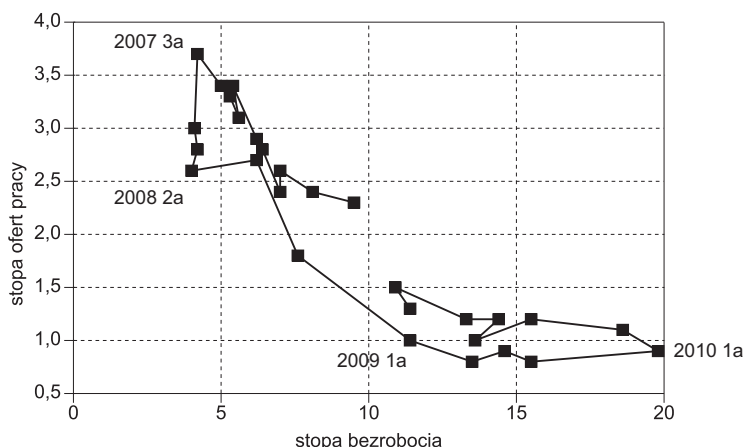
Przykładem pokazującym brak strukturalnych zaburzeń na rynku pracy oraz cykliczność gospodarki jest Estonia. Krzywa Beveridge’a ma kształt wklęsły i wydłużony na swych krańcach. Również obserwuje się bliski powrót krzywej do wartości poprzednich w momencie przejścia zmiany cyklu koniunkturalnego (ryc. 6).

Na ryc. 6 widzimy apogeum wzrostu gospodarczego przypadającego na lata 2006–2008. Stopa bezrobocia kształtowała się w granicach 5%, a stopa wolnych miejsc pracy była wtedy największa. Ochłodzenie gospodarcze w późniejszych kwartałach spowodowało spadek stopy wakatów przy jednoczesnym wzroście bezrobocia. Najgorsza sytuacja na rynku pracy była w pierwszym kwartale 2010 roku. Stopa bezrobocia osiągnęła prawie 20%, a stopa wakatów spadła do poziomu 1%.

W krajach takich, jak: Estonia, Łotwa, Węgry, Wielka Brytania i Islandia, krzywa Beveridge’a ilustruje, w jaki sposób bezrobocie wpływa na cykle w gospodarce. Niemcy i Austria należą do nielicznych krajów w Europie, w których kryzys gospodarczy nie spowodował trwale gwałtownego wzrostu LTU. Chociaż na bezrobocie wpłynęły czynniki cykliczne w tych dwóch krajach, to rynek pracy był w stanie stosunkowo szybko odbić się po ostatnim kryzysie gospodarczym.

¹⁰ S. Nickell *et al.*, *The Beveridge Curve, Unemployment and Wages in the OECD from the 1960s to the 1990s*, London School of Economics and Political Science, London 2001, s. 3–4, strona internetowa London School of Economics, <http://eprints.lse.ac.uk/20113/> (dostęp: 27.11.2011).

¹¹ Źródło: *European Employment Observatory Review Long-Term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, s. 17.

Ryc. 6. Krzywa Beveridge'a dla Estonii w latach 2005–2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *European Employment Observatory Review Long-Term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, s. 17, oraz Estońskiego Urzędu Statystycznego: <http://www.stat.ee/57610> (dostęp: 27.11.2012).

Także na krzywej Beveridge'a dla Grecji zauważalny jest wpływ cykliczności koniunktury na rynek pracy¹².

W Polsce, na Litwie i we Włoszech krzywa Beveridge'a jest niejednoznaczna i trudno konkludować, czy czynniki cykliczne bądź strukturalne rzeczywiście wpływają na wysokość LTU. Wpływ na te wyniki może wynikać z zaburzenia danych statystycznych, które mogą być nieprawdziwe.

Krzywa Beveridge'a pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy na bezrobocie LTU wpływ miały czynniki cykliczne lub czynniki strukturalne rynku pracy. Jeśli na bezrobocie długotrwałe ma wpływ wahanie cyklu koniunkturalnego, to działanie państwa powinno się skupiać na stabilizowaniu sytuacji gospodarczej oraz na działaniach pro wzrostowych, które zmniejszyłyby bezrobocie LTU. Natomiast jeśli krzywa Beveridge'a ma odchylenia w stronę północno-wschodnią, oznacza to, że występują problemy strukturalne na rynku pracy i konieczna jest aktywna działalność władz, wykrywająca wspomniane problemy strukturalne na rynku pracy.

Wnioski

— w okresie wzrostu gospodarczego dynamika spadku bezrobocia długotrwałego nie jest tak szybka jak spadek stopy bezrobocia;

¹² Źródło: *ibidem*, s. 19.

- osoby LTU i VLTU w okresie wzrostu gospodarczego potrzebują więcej czasu na aktywizację i powrót na rynek pracy;
- w okresie stagnacji gospodarczej dynamika wzrostu bezrobocia długotrwałego jest szybsza niż wzrost ogółu bezrobotnych;
- okres stagnacji gospodarczej zwiększa i potęguje bezrobocie długotrwałe (LTU i VLTU) bardziej niż ogół bezrobocia;
- w początkowym okresie stagnacji gospodarczej spada procentowy udział bezrobocia LTU w strukturze bezrobocia, gdyż grono bezrobotnych zasilają osoby nowo zwolnione. W strukturze bezrobocia następuje znaczny przyrost osób, które pozostają bez pracy mniej niż dwanaście miesięcy;
- zmiany struktury bezrobocia LTU w czasie nie następują tak samo jak zmiany stopy bezrobocia;
- największy wzrost bezrobocia LTU odnotowano w krajach UE, które borykają się z kryzysem zadłużeniowym, są to Hiszpania, Grecja, Łotwa, Irlandia, Litwa;
- spadek bezrobocia LTU w okresie kryzysu 2008–2011 odnotowano w Niemczech;
- w czasie ożywienia gospodarczego szybciej pracę znajdują mężczyźni długotrwałe bezrobotni niż kobiety;
- podczas stagnacji gospodarczej mężczyźni długotrwałe bezrobotni są szybciej zwalniani niż kobiety;
- wśród osób starszych niepracujących ponad dwanaście miesięcy kobiety mają większe trudności w znalezieniu pracy;
- wśród osób młodszych niepracujących ponad dwanaście miesięcy mężczyźni mają większe trudności w znalezieniu pracy;
- zaburzenia strukturalne na rynku pracy LTU wskazuje krzywa Beveridge’a;
- krzywa Beveridge’a odchylona w stronę północno-wschodnią oznacza występowanie problemów strukturalnych na rynku pracy.

Bibliografia

- Beleva I., *Long-Term Unemployment as Social Exclusion*, Human Development Report UNESCO, 1997.
- Boeri T., Layard R., Nickell S., *Welfare-to-work and the fight against long-term unemployment*, Report to Prime Ministers Blair and D’Alema, Department for Education and Employment, London 2000.
- European Employment Observatory Review Long-Term Unemployment — EEO Review 2012*, Komisja Europejska, Komunikat Komisji Europejskiej, EUROPA 2020 — Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu z dnia 3 marca 2010 roku, *OECD Employment Outlook*, wrzesień 1988, Rozdział 2, Longer-run Labour Market Issues.
- Laudes R., *The Phillips Curve and Long-Term Unemployment*, European Central Bank, Working Paper Series, nr 441, luty 2005.

- Machin S., Manning A., *The Causes and Consequences of Long-Term Unemployment in Europe*, London School of Economics and Political Science, London 2008.
- Nickell S., Nunziata L., Ochel W., Quintini G., *The Beveridge Curve, Unemployment and Wages in the OECD from the 1960s to the 1990s*, London School of Economics and Political Science, Londyn 2001.

The structure of long-term unemployment (LTU) in the European Union

Summary

The ongoing financial crisis started in 2008 resulting in an increase in the unemployment rate was an impulse for the development in 2010, by the European Commission of the Strategy 2020. One of the aims of the European Commission was to raise the employment rate to 75%. Particular attention should be paid to those who have been unemployed for longer than 12 months (LTU — long-term unemployment). People who have been unemployed for a long time are discouraged, which makes it even harder for them to find a job. This causes the social and economic costs to society. In the struggle against long-term unemployment the Beveridge curve can be helpful, since it allows to diagnose whether the unemployment (LTU) is influenced by the business cycle or is a result of the structural problems on the labour market.

LTU and VLTU person during growth require more time to activation and return to the labour market. The largest increase unemployment LTU was recorded in EU countries that are struggling with the debt crisis, these are Spain, Greece, Latvia, Ireland, Lithuania. A decrease in unemployment LTU during the crisis 2008–2011 was recorded in Germany. While the economic recovery faster a men LTU women. Among older people who do not work more than 12 months, women are more difficulties in finding a job than man. Among younger people who do not work more than 12 months the men have greater difficulties in finding a job than women.